

Onze unieke wijze van samenwerking

Ouke Arts

Volgens de historicus en futuroloog Yuval Noah Harari controleren mensen deze planeet omdat zij de enige zoogdieren zijn die flexibel en in zeer grote groepen samenwerken. Er zijn meer dieren die in grote groepen samenwerken, maar hun samenwerking is rigide. Bij een verandering in de externe omgeving kunnen bijen of mieren hun sociale systeem niet zomaar even heruitvinden. Mensen kunnen hun samenleving wel snel anders inrichten, bijvoorbeeld als er sprake is van een pandemie. Er zijn meer dieren die flexibel kunnen samenwerken, maar die dieren kunnen dat alleen in kleine groepen. Wolven, olifanten, dolfijnen en chimpansees werken samen op basis van intieme kennis van elkaar, en aan het ontwikkelen en onderhouden van die intieme kennis zit een natuurlijke bovengrens. Voor mensen volstaat het om een gedeelde taal, een gemeenschappelijk doel en erkende ruilmiddelen te hebben. We hoeven elkaar niet te kennen om te kunnen samenwerken.

Je kunt je afvragen of het eigenlijk wel zo'n goed idee is, dat mensen door hun unieke wijze van samenwerking deze planeet controleren. Misschien is de planeet juist wel gebaat bij minder controle en meer vertrouwen in haar zelfredzaamheid.

De grootschalige organisatie heeft kenmerken van onze unieke wijze van samenwerking, maar flexibel is ze vaak niet. Om dat op te lossen ambiëren veel organisaties in een snel veranderende omgeving adaptief en wendbaar te zijn. De gewenste adaptiviteit en wendbaarheid ontstaan dan in een samenspel met de externe omgeving. Het idee is dat de organisatie deel uitmaakt van een netwerk of ecosysteem, met horizontale en verticale samenwerkingsverbanden waarin als een zakelijke community wordt samengewerkt. De onderlinge afhankelijkheden in zo'n community of binnen zo'n ecosysteem zorgen er min of meer vanzelf voor dat er effectief wordt samengewerkt, want anders valt de community uiteen of sterft het ecosysteem uit. Helaas gaat die vanzelfsprekendheid maar zelden op. Want waar de vitaliteit van communities en ecosystemen in duizenden jaren kan worden uitge-

drukt, hebben wij mensen veel moeite om verder dan drie generaties te kijken.

Om als grootschalige organisatie flexibel te blijven, zit er maar één ding op. En dat is – paradoxaal genoeg – nóg groter worden. Door met een gedeelde agenda in innovatieclusters nieuwe ideeën te genereren en prototypen te ontwikkelen. Door in een netwerk kennis te delen en deskundigheid te bevorderen. Of door binnen een alliantie de volgende technologische doorbraak te realiseren. Als er maar een gedeelde taal, een gemeenschappelijk doel en erkende ruilmiddelen aanwezig zijn, kan nóg grootschaliger samenwerken zorgen voor de benodigde flexibiliteit. Laten wij die innovatieclusters, kennis, deskundigheid en technologische doorbraken aanwenden om de vitaliteit van onze communities en de ecosystemen waarin wij leven te bevorderen. Dan kunnen onze generatie, de generaties voor ons en de hopelijk vele generaties na ons opnieuw gaan vertrouwen op de zelfredzaamheid van onze planeet.

--

Ouke Arts (1978) is managing partner van Thasis en adviseert over strategie en innovatie. Naast zijn werk is Ouke actief als bestuurder in de culturele sector en betrokken bij journalistiek en politiek.

